

08103009 számú Önjáró betakarítógép-kezelő megnevezésű szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzéseket megalapozó programkövetelmény

1 A programkövetelmény, illetve az ennek alapján szervezhető szakmai képzés

- 1.1 Megnevezése: Önjáró betakarítógép-kezelő
- 1.2 Ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet
- 1.3 Besorolása a képzési területek egységes osztályozási rendszere (KEOR) szerinti kód alapján: 0810 Mezőgazdaság tovább nem bontható

2 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés

- 2.1 Megnevezése: Önjáró betakarítógép-kezelő
- 2.2 Szintjének besorolása
  - 2.2.1 Az Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerint: 3
  - 2.2.2 A Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerint: 3
  - 2.2.3 A Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

3 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés és az azzal betölthető munkakör vagy végezhető tevékenység kapcsolata, összefüggése:

- 3.1 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéshez szükséges kompetenciákkal szakmajegyzékben szereplő szakma körébe vonható munkaterület, tevékenység vagy munkakör magasabb szinten gyakorolható, vagy a szakmai képzés szakmajegyzékben szereplő szakma képzési és kimeneti követelményeiben meg nem határozott speciális szakmai ismeretek és szakmai készségek megszerzésére irányul.
- 3.2 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés jogszabályban meghatározott képesítési követelmény munkakör betöltéséhez vagy tevékenység folytatásához.

A képesítési követelményt előíró jogszabály:

83/2003. (VII. 16.) FVM rendelet a mezőgazdasági és erdészeti gépkezelői jogosítvány bevezetéséről és kiadásának szabályairól.

A jogszabály alapján a 2 méter feletti vágóasztal szélességű önjáró mezőgazdasági betakarítógép kezeléséhez gépkezelői jogosítvány szükséges. A gép kezelésének minősül a betakarítógépek beállítása, üzemeltetése és karbantartása.

4 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása:

Az önjáró betakarítógép-kezelő képzésben résztvevők megismerik az önjáró munkagépek felépítését, működését, beállítását, napi karbantartását és üzemeltetését. Elsajátítják a különböző betakarító adapterek működését, beállítását és összekapcsolását a betakarítógéppel. Képessé válnak az üzemeltetést megelőző beállítások, napi karbantartások elvégzésére. A betakarítógépek üzemeltetése során folyamatosan figyelemmel kísérik a gép működését és a betakarítás minőségét, szükség esetén be tudnak avatkozni a munkafolyamatba az optimális működés érdekében. A korszerű gépek infokommunikációs rendszeréből kiolvassák az adatokat, majd elemzik és a szükséges korrekciót elvégzik.

A képzés során kiemelt szerepet kap a biztonságos és környezetkímélő tevékenység valamint a gépek gazdaságos üzemeltetése.

5 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítéshez szükséges képzési tartalom szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatti állása:

5.1 Szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatt áll:

5.1.1 Az oltalom típusának megjelölése:

5.1.2 Nyilvántartó hatóság:

5.1.3 Azonosító vagy nyilvántartásba vételi száma:

6 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti feltételek:

6.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

6.2 Szakmai előképzettség: nem szükséges

6.3 Egészségügyi alkalmassági követelmény: szükséges

6.4 Szakmai gyakorlat területe és időtartama: nem szükséges

7 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés elvégzéséhez szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám (Amennyiben a programkövetelmény modulszerű felépítésű, a minimális óraszám a modulonként meghatározott minimális, a maximális óraszám a modulonként meghatározott maximális óraszámok összege):

7.1 Minimális óraszám: 250 óra

7.2 Maximális óraszám: 400 óra

8 A szakmai követelmények leírása:

8.1 Nem modulszerű felépítés esetén:

Képesség	Tudás	Attitúd	Autonómia és felelősség
Kiválasztja a feladatnak és a technológiának megfelelő anyagokat.	Ismeri a fém és nem fém anyagok, üzemanyagok, tulajdonságait, alkalmazási területeit.	Ismeretek szakszerű alkalmazása, precíz munkavégzés. A munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályok következetes alkalmazása.	Kezelési utasítás alapján önállóan dolgozik.
Összeállítási, szerelési és kapcsolási rajzokat olvas, értelmez.	Ismeri a műszaki ábrázolás alapszabályait. Ismeri a gépeken alkalmazott biztonsági jelölések jelentését.	Fontosnak tartja a műszaki dokumentációban szereplő előírások betartását.	Felelősséget vállal munkája pontosságáért, szakszerűségéért.
Felismeri a dízelmotorok rendellenes működését.	Ismeri a dízelmotorok működését, jellemzőit.	Törekszik a gépek gazdaságos üzemeltetésére.	Felelősséget vállal munkája pontosságáért, szakszerűségéért.
Felismeri az önjáró betakarítógépeken alkalmazott gépelemeket, szerkezeti egységeket.	Ismeri az önjáró gépek általános szerkezeti felépítését és azok működését.	Törekszik az önjáró gépek működésének megértésére. Nyitott a korszerűbb műszaki megoldások megértése iránt.	Önállóan vagy szakmai munkatársakkal együttműködve végzi a munkáját.
Szakszerűen üzemelteti az arató-cséplő gépeket.	Ismeri az arató-cséplő gépek részegységek feladatát és működését. Tudja az arató-cséplő gép üzemeltetésére való előkészítés során elvégzendő beállításokat és azok hatását a betakarítás minőségére.	Munkáját a technológiai és kezelési utasítások betartásával, környezet- és energiatudatosan, maximális precizitásra törekedve végzi.	Technológiai és kezelési utasítások alapján feladatát önállóan végzi. Próbaüzemeltetés alapján önálló döntést hoz a megfelelő üzemi állapotról
Előkészíti és beállítja a gabona vágóasztalt üzemeltetésre és üzemelteti azt.	Ismeri a gabona vágóasztal egyes részegységeinek feladatát és működését, a beállítási lehetőségeket és azok hatását a betakarítás minőségére.		
Előkészíti és beállítja az arató-cséplő gépet és a gabona vágóasztalt repce betakarításra.	Ismeri a gabona vágóasztal szerkezeti felépítését, működését, valamint a repce betakarításhoz tör-		

	tendő átalakítás folyamatát és a beállítási műveleteket.	Elfogadja a működtetés szabályait. Elkötelezett a betakarítógépek hibátlan és biztonságos működtetése iránt a minőségi munka érdekében.	Felelősséget vállal munkájának minőségéért.
Előkészíti és beállítja az arató-cséplő gépet és a napraforgó adaptert napraforgó betakarításra.	Ismeri a napraforgó adapter egyes részegységeinek feladatát és működését, a beállítási lehetőségeket és azok hatását a betakarítás minőségére.		Vállalja a döntései következményeit.
Előkészíti és beállítja az arató-cséplő gépet és a csőtörő adaptert kukorica betakarításra.	Ismeri a csőtörő adapter egyes részegységeinek feladatát és működését, a beállítási lehetőségeket és azok hatását a betakarítás minőségére.	Kritikusan szemléli a működtetett gépek műszereinek jelzéseit, a műszaki állapotot.	Felelős a gép biztonságos és gazdaságos üzemeltetéséért, szükség esetén önálló döntést hoz.
Előkészíti és beállítja a szecskázógépet üzemeltetésre.	Ismeri az önjáró szecskázógépek részegységeinek feladatát és működését. Tudja az önjáró szecskázó-gép üzemeltetésére való előkészítés során elvégzendő átszereléseket beállításokat és azok hatását a szecskázás minőségére.	Törekszik az önképzésre, új megoldások megismerésére.	Munkáját önállóan végzi és felelősséget vállal a munkaterületén dolgozó munkatársai biztonságos munkavégzéséért, testi épségének megtartásáért.
Üzemelteti a gumós növényeket betakarító gépeket.	Ismeri az önjáró gumós növényeket betakarító gép részegységeit, feladatát és a gép működését. Tudja az önjáró gumós növényeket betakarító gép üzemeltetésére való előkészítés során elvégzendő feladatokat, beállításokat és azok hatását a gumós növények betakarításakor végzett munkaminőségre.		

Kezeli az önjáró betakarítógépekbe épített precíziós eszközöket.	Ismeri az önjáró betakarítógépekbe épített precíziós eszközök funkcióit, és az eszközök beállításának folyamatát. Tudja a precíziós berendezések gépkezelőre vonatkozó adatainak kezelését.	Nyitott a korszerű informatikai eszközök alkalmazása iránt. Fogékony a korszerű műszertechnikai megoldások megértésére, az eszközök használatának elsajátítására.	Önállóan vagy szakmai munkatársakkal együttműködve végzi a munkáját.
Elvégzi a gépen az előírt karbantartási munkákat.	Ismeri a napi és időszakos karbantartás elemeit, folyamatát. Ismeri az adott gép felépítését, működését, hajtási rendszerét. Ismeri a karbantartások személyi és tárgyi feltételeit. A gépkönyv alapján tudja választani az ahhoz szükséges eszközöket, anyagokat, és végre tudja hajtani a munkaműveleteket. Érti a gépkönyv tartalmát, gépkönyvi ábrákat, jelöléseket	Elkötelezett a szerelési technológia fegyelmezett betartása iránt.	Felelősséget vállal a karbantartási munka pontosságáért, szakszerűségéért.
Alkalmazza a munka-, baleset-, tűz- és környezetvédelmi szabályokat.	Ismeri a munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályokat, előírásokat.	Elkötelezett a tűzvédelmi, biztonságtechnikai és környezetvédelmi előírások betartása iránt. Tisztában van az alapvető erkölcsi és közösségi értékekkel, az alapvető állampolgári jogokkal és kötelességekkel	Önállóan dönt a környezet- és tűzvédelmi feltételek megfeleléséről.

8.2 A szakmai képzés megszervezhető kizárólag távoktatásban: igen/nem

9 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés társadalmi-gazdasági hasznosíthatóságának bemutatása (munkaerő-piaci relevanciája):

A 8/2003(VI.16.) FVM rendelet alapján 2 m feletti vágóasztal szélességű önjáró mezőgazdasági betakarítógépet csak az a munkavállaló kezelheti, aki a kategóriára vonatkozó gépkezelői joga-

sítvánnyal rendelkezik. A gépkezelői jogosítvány a rendeletben meghatározott szakmai végzettségek alapján igényelhető, amelyek hosszú képzési idejű oktatás formájában, jellemzően nappali képzés keretében szerezhető meg. Az önjáró betakarítógép-kezelő szakképesítés speciálisan a jogszabályban meghatározott 2 m feletti vágóasztal szélességű önjáró mezőgazdasági betakarítógépek kezelésére készít fel.

Egy mezőgazdasági vállalkozás számára a legfontosabb feladat a megtermelt termés jó minőségben és a lehető legkisebb veszteséggel történő betakarítása. A növénytermesztés folyamatában nagy értéket képvisel a növényállomány és az önjáró betakarító gép is, melynek kezeléséhez, üzemeltetéséhez elengedhetetlen a biztos szakmai tudás. A gépek jelentős fizikai méretéből és működési elvéből, valamint a betakarított növény jellegéből következően fokozottan ügyelni kell az előírt munka-, tűz-, és környezetvédelmi előírások betartására.

Alkalmazottakat foglalkoztató mezőgazdasági vállalkozások különösen keresik a korszerű ismeretekkel, gyakorlati tapasztalattal rendelkező, munkájukra igényes, valamint önállóan dolgozni és tanulni tudó szakembereket. A munkaerőpiaci felmérések is alátámasztják az önjáró betakarítógép-kezelő végzettség szükségességét.

10 A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírása:

10.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele:

A szakmai képzés követelményeinek igazolásáról a képző intézmény által, a felnőttképzési adatszolgáltatási rendszerben kiállított tanúsítvány.

Egyéb feltételek: Mezőgazdasági vontató vezetésére érvényes korlátozás nélküli vezetői engedély (T vagy C+E vagy C1+E kategória).

10.2 Írásbeli vizsga

10.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Önjáró betakarítógép-kezelő feladatai

10.2.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

– az írásbeli feladatlap 30 db tesztfeladatból áll, melyek az alábbi feladattípusok lehetnek:

- igaz/hamis állítás,
- igaz/hamis állítás indoklással,
- egyszerű feleletválasztás,
- rajolvasás
- képről rajzról történő felismerés, párosítás
- hibajavítás,
- mondat kiegészítése,
- hibakeresés,
- kiválasztás (halmozás)

A kérdések az alábbi témakörökből kerülnek összeállításra:

- fém és nem fém anyagok, üzemanyagok
- dízelmotorok jellemzői
- Önjáró betakarítógépek felépítése, működése, karbantartása
- önjáró betakarítógépek adaptereinek felépítése, működése, karbantartása
- önjáró szecsázógépek felépítése, működése, karbantartása
- önjáró gumós növényeket betakarító gépek felépítése, működése, karbantartása
- Egyéb önjáró betakarítógépek felépítése, működése, karbantartása
- Precíziós eszközök alkalmazása
- Napi és időszakos karbantartás

10.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

10.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 20%

10.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés %-ban történik, majd ennek átváltása osztályzattá az alábbiak szerint:

81 – 100%	jeles (5)
61 – 80%	jó (4)
51 – 60%	közepes (3)
41 – 50%	elégéséges (2)
0 – 40%	elégtelen (1)

10.2.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 41%-át elérte.

10.3 Projektfeladat

10.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Gyakorlati vizsga szakmai beszélgetéssel

10.3.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

1. Önjáró betakarítógép szerkezeti egységének beállítása, hibaelhárítása, napi karbantartása és előkészítése üzemeltetésre
2. A betakarítógép előzetes beállítás
3. Önjáró betakarítógép próbaüzemeltetése
4. Adott gyakorlati vizsgatevékenységhez kapcsolódó szakmai beszélgetés

10.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc

10.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 80%

10.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

1. Önjáró betakarítógép valamely szerkezeti egységének (vágóasztal, cséplőszerkezet, tisztítószerszerkezet, motor, hajtások stb.) beállítása, hibaelhárítása, napi karbantartása és előkészítése üzemeltetésre: 30%
2. A betakarítógép előzetes beállítás: 30%
3. Önjáró betakarítógép próbaüzemeltetése: 30%

4. Adott gyakorlati vizsgatevékenységhez kapcsolódó szakmai beszélgetés: 10%

10.3.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 41%-át elérte.

Az értékelés %-ban történik, majd ennek átváltása osztályzattá az alábbiak szerint:

81 – 100%	jeles (5)
61 – 80%	jó (4)
51 – 60%	közepes (3)
41 – 50%	elégséges (2)
0 – 40%	elégtelen (1)

Végső minősítés a súlyozott számtani átlag alapján kiszámított %-t figyelembe véve:

81 – 100%	jeles (5)
61 – 80%	jó (4)
51 – 60%	közepes (3)
41 – 50%	elégséges (2)
0 – 40%	elégtelen (1)

10.4 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

Az érvényben lévő jogszabályi előírásoknak megfelelően.

10.5 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Arató-cséplőgép és adaptereik
Önjáró szecskázógép
Önjáró gumós növényeket betakarító gép
Precíziós eszközökkel felszerelt önjáró betakarítógépek
Precíziós gépek üzemeltetésére alkalmas RTK hálózat
Karbantartás anyagai és eszközei
Szerelőszerszámok, mérőeszközök
Egyéni védőeszközök
Gépműhely, gépszín
Gépcsoportok üzemeltetéséhez szükséges földterület

10.6 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: nem releváns

10.7 A képesítő vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

A gyakorlat helyszínén végzett vizsga során: az adott tevékenységhez szükséges gépkönyvek, kezelési karbantartási utasítások, beállítási táblázatok, számítógép

10.8 A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek:

11 A szakmai képzés megszervezéséhez kapcsolódó különös, egyedi, speciális feltételek